

Let za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted to
the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PAZITE!
na številko v oklepaju.
ki se nahaja poleg va-
šega naslova. Prilopije
naga epod ali
na ovitku, ako (159)
je številka
tedaj varu s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo ponovite jo takoj.

SLOVENSKI DELAVCI!

Z dnem 18. septembra t. l. je socialistična stranka pričela volilno borbo za letošnjo volitve.

V Riverview parku so priredile čikaške socialistične organizacije vseh narodov, velikanski piknik.

Na tem pikniku so govorili Debs in drugi najboljši govorniki soc. organizacij družih narodnosti.

Delavci! Volilna borba stane denar. Treba je razposlati le take prireditelje pogosto shode posebno tam, kjer upajo socialisti izboljšati zmago. Geslo socialistov je vendar osvojiti s soc. nauki ves svet, zatorej se socialisti ne morejo zadovoljiti z osvojenjem Milwaukee. Milwaukee je prva socialistična postojanka, in tej postojanki moramo kmalu pridružiti druge, ako hočemo trditi, da socialisten maršira v ameriški republiko.

Vsak še tako majhen dar v volilni sklad za strmoglavljenje kapitalne človeške družbe je dobro došel. Mi se ne obračamo do bogatinov za doneske za volilno borbo. To zvršujejo kapitalistične stranke, ki so golo orodje bogatinov, ki tlačijo in izsesavajo delavce. Delavci, ako nečete biti sužnji, si morate sami izvojevati svobodo. Noben odrešnik ne bo storil to za vas, ker časi so minili, ko so prihajali odrešniki na svet.

Prostovoljni doneski za volilni sklad naj se pošiljajo v znakah ali denarju na naslov: John Petrič, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. S prejema jih tudi upravništvo "Proletarca". Ali pri vsakemu znesku za volilni sklad je treba izrecno povedati, da je znesek za volilni sklad, ker bodo vsi doneski izkazani v "Proletarcu".

V Chicagu je komaj 40 slov. zavednih delavcev, ki so organizirani v slovenskem soc. klubu. Tudi drugi slov. soc. klubi izven Chicaga ne štejejo posamezno po več članov. In ta vrta delavska četa, se žrtvuje skozi celo leto — ne le kedar so volitve — gospodarsko duševno in telesno za dobrobit vseh delavcev.

Tovariši, bratje, delavci! Ta četa naj bo vam za zgled. Ako se soc. delavska, slovenska četa žrtvuje skozi celo leto gospodarsko, duševno in telesno za splošno dobro vsem delavcem, zakaj ne bi vi slov. delavci, ki le čitate "Proletarca", pa še niste organizirani v socialističnih klubih, vsaj vsake dve leti, kedar so volitve ne priskočili na pomoč z malim darom in pripomogli, da se zdrobi kapitalistična sužnost.

Bratje, delavci! Mi vas ne silimo, da morate prispevati za volilni sklad. Mi le apeliramo na vašo zdravo pamet. Vaša pamet vam govori, da je kapitalistična človeška družba krivična, da jo je treba strmoglaviti in na njenih razvalinah zgraditi novo človeško družbo, v kateri ne bo sužnje in gospodarjev in v kateri, ne bo treba štrajkati radi koščeka kruha, ker bo vsak delavec za svoj izdelek prejel tudi celo plačilo.

Ne domisljajte si, da je naš poziv usiljevanje. Naš poziv nima drugega namena kot opozoriti vsakega delavca, ki je nezadovoljen s kapitalističnim družabnim redom, kaj mu je storiti, kedar prihajajo volitve, ker je volilni listek med drugimi orodji za odstranitev kapitalističnega družabnega reda eno najboljših.

Upamo, da bodo delavci, naši bratje razmišljali o pozivu in izvršili svojo dolžnost.

Za socializem.
John Petrič,
tajnik "Slov. soc. zveze za Ameriko."

ZMAGA PREMAGARJEV NA JUGOZAPADU?

"United Press Associations" javljajo brzojavno, da prične še ta teden 35 tisoč organiziranih premogarjev na jugozapadu z dem. Strajkuječi premogarji, ki so zopet izvojevali deloma zmago, živijo v državah Missouri, Kansas, Arkansas in Oklahoma.

O nekaterih prepornih točkah bo razsodil W. L. A. Johnson delavski komisar, katerega sta sporazumno volili obe stranki razvodnikom.

To brzojavko smo sprejeli predno je list odšel v stroj. Nemogoče nam je bilo prepričati se, je li resnična ali pa navadna kapitalistična časnikaška raca.

Prosimo sodruga, ki so bili na štrajku v jugozapadnih državah, da nam nemudoma sporočijo pravi položaj o štrajku.

Ako je brzojavka resnična, tedaj ne more škoditi nikomur. Če je pa lažnjiva, pa lahko napravi zmešnjavo med štrajkarji.

Radi tega se obračamo do sodrugov premogarjev, da nas obvestijo takoj o resničnem položaju.

PEORIJSKA PLAČILNA LEŠTICA ILLINOISKIH PREMAGARJEV.

Kakor smo že poročali v zadnji številki "Proletarca", je bila 8. t. m. med zastopniki illinoiske premogarske organizacije in lastniki premogarske sklenjena nova plačilna pogodba, katero so predložili premogarji; s tem je bil štrajk končan s sijajno zmago premogarjev. Nova pogodba, ktera bo vezala premogarje in operatorje prihodnje dve leti, je bila izdelana po posebnem odboru izmed premogarjev na konferenci v mestu Peoriji, zato se imenuje peorijska pogodba ali plačilna lestvica.

Ta pogodba je zelo obširna. Razen plačilne lestvice, v kateri so na-

tanko določene plače za vsak premogarski distrikt, obseja še dvaindeset dolgih točk o pogojih dela samega in še posebej pogodb za strojniške delavce. V sled-tega nam je nemogoče navesti to znamenito pogodbo v celoti, kajti napolnila bi celo številko "Proletarca". Pač pa hočemo tukaj povzeti tisti del peorijske pogodbe, kjer se govori o plačah, kar bo slovenske delavce, zlasti premogarje izven Illinoisa gotovo zani-malo.	
"Plača pri toni (2000 funtov) nakopane premoga po celi državi Illinois mora biti kakor sledi:	
1. distrikt: Streator, Cardiff, Clarke City, debela žila v To-luca in sosednji rovi.....	\$0.67
Tretja žila in priključeni rovi v Streatoru	.87
Williamington in priključeni rovi, tenka žila v Bloomingtonu....	.92
Cherry, Bureau County, srednja žila (St. Paul Coal Co.).....	.67
Bloomington, debela žila.....	.82
Pontiac	.92
Pontiac, gornja žila.....	.67
Marseilles	1.18
Morris, trdna stena.....	1.09
Morris, podprt prostor.....	1.24
Seneca, trdna stena.....	1.02
Cornell, trdna stena.....	.87
Cornell, podprt prostor.....	.75
2. distrikt: Danville, Westville, Grape Creek in priključeni rovi v Vermillion County.....	.58
3. distrikt: Springfield, Dawson in sosednji rovi	7-10
Lincoln in Niantic.....	.62
Colfax	.62
4. distrikt: Carlinville, Taylorville, Pana, Tower Hill, Litch-field, Hillsboro, Witt, (Pais-ley), Divernon, Pawnee, Noko-nis in vsi premogokopi od C. & A. južno od Springfielda.....	.58
Assumption, trdna stena.....	.74 1/2
Assumption, zgornja žila.....	.93
Moweaqua, trdna stena.....	.62
Decatur, podprt prostor.....	.67
5. distrikt: Glen Carbon, Belle-ville, Percy, Pinckville, Willis-ville, Nashville in priključeni rovi	.58
Izpod pet čevljev debela žila.....	.63
6. distrikt: Duquoin, Odin, Sando-val, Centralia in priključeni	

rovi	.54
Salem in Kimondy.....	.63
7. distrikt: Mt. Vernon.....	.59
Jackson County	.54
(Za ves premog izpod pet čevljev 5 entov posebej.)	
Lower bench, Jackson County....	.67
Saline, White in Galatine coun-tiji	.54
Williamson in Franklin County....	.54
8. distrikt: Fulton in Peoria Coun-ty, tenki ali spodnji premog.....	.87
Fulton in Peoria County, žila No. 5.....	.65
Astoria, žila No. 5.....	.65
Fulton in Peoria County, žila No. 6.....	.74
Gilchrist, Wanlock, Cable, Ellis-ville in premokopi v Silvis.....	.69
Kewanee, Etherly in Wyoming....	.74
Pekin, rovi za odvažanje (ship-ping mines)	.65
9. distrikt: Mount Olive, Staunton, Gillespie, Clyde, Sorento, Cof-fee, Warden in rovi na Vanda-lia črti s Smithbarom in na B. & O. S. W. istočno proti Bux-tonu	.58
Premog izpod pet čevljev.....	.63
Plačilna lestvica za ostale delavce v premogokopih.	
Rudniškim inšpektorjem se plača po-voja za 5.55 odstotkov.	
Pokladarji tračnice	\$2.70
Pomagači pokladarjev tračnice....	2.49
Zavirači	1.19
Pripenjači vozilov	2.70
Vozniki	2.70
Nosači vode in maslin	2.70
Tesarji (timbermen)	2.70
Delavci pri ceveh za stisnjeno paro	2.64
Razstreljevalci, na uro.....	.56
Ostali kompanijski delavci v pre-mogokopih na tretji žili v Will-mingtonu, severni Illinois.....	2.49
Nakladalci kamna in ostale meša-nice v rovi s trdnimi stenami v Williamingtonu, severni Illinois	2.70
Vsi ostali delavci pod zemljo.....	2.49

"ROOSEVELTOVHOEA."

V Ameriki se je zadnje čase po-javila nova bolezen, katero zdrav-niki lahko krstijo z besedo "roo-seveltowhoea". Pojavila se je v zavreth možganih znanega "div-jega jezdeca" ob času, ko se je ta plazil po kraljevskih in ce-sarskih straniščih v Evropi. Višek kali je pa bolezen dosegla narav-no takrat, ko je Rooseveltovo bu-čo obsenčila "božja milost" iz špičastega brka kronanega osla v Berlinu.

In sedaj se bolezen širi po Ame-riki odkar se je vrnil Teddy; si-ri se, seveda, le med takimi buča-mi, ki premorejo jednako kvali-teto možgan — ako sploh so mož-gani! — kakor Rooseveltova. Dru-gače je ta bolezen ljudem, ki so zdravih možgan, neškodljiva. Ro-sevelt je namreč kar čez noč pri-šel do ideje, da bi treba vlado Zed. držav omejiti, če že ne na eno samo osebo, pa vsaj najmanj na tri osebe, kajti ameriško ljud-stvo da se še danes po 136 letih ne zna samo vladati. Z drugimi besedami: Teddy hoče imeti v Ameriki monarhijo po evropskem vzorec ali pa triumvirat, t. j. vla-do treh mož.

To je tista njegova bolezen; to je rooseveltowhoea!

Za Rooseveltom prihaja nek drugi okuženec po imenu Syman Abbott, kateri piše v "Outlooku," Teddyjevemu organu, da bi treba kar na široko omejiti volilno pravo. On je mnenja, da se "raz-glešenju neodvisnosti" doda nov člen, ki bi se glasil: Nihče nima pravice vladati druge, kdor ni in-telektuelno in moralno sposoben, vladati samega sebe. Abbott hoče menda s tem povedati, da kdor ne razume politike in političnih in-trig, kakršne predpisuje vladajoči razred, t. j. kapitalisti, ne bi smel imeti političnih pravic, npr. pravo do glasovanja itd.

Da so take in enake klobasarije neumnega Roosevelta in njegovih pajacov za sedanjí čas in v očeh pametnega ameriškega ljudstva največja blaznost, ni vredno niti omenjati. Še celo kapitalistični li-sti se zgražajo nad takimi izmečki Rooseveltovih bolnih možgan. Ta bi bila res lepa! Medtem, ko se narodi v Evropi in drugod bore za splošno volilno pravico in se skušajo otresti nepotrebnih mo-

narhov, naj bi Američani zavrgli volilno pravo in šli nazaj v sred-njeveški absolutizem. Sploh je ne-umno, govoriti o tem.

Kakor je proti vsaki bolezni gotovo sredstvo, tako je tudi zo-per "rooseveltowhoeo" najboljše zdravilo — socializem. Zaved-no ameriško delavstvo, združeno v socialistični stranki, bo imelo zadnjo in odločilno besedo.

VELIKA ZMAGA NA GRŠKEM.

Še ni dolgo tega odkar je vznik-la socialistična organizacija na Grškem, že brzojav poroča o prvi in veliki politični zmagi, ki so jo izvojevali v svoji prvi bitki grški sodrugi.

Pred par tedni so se vršile vo-litve zastopnikov za grški parla-ment. Prva časnikaška vest se je glasila, da so izvoljeni štirje so-cialisti. Sodr. Mihael Lismanis, tajnik grške delavske lige v Atenah, pa poroča v posebnem pismu "Labor Leader-u" v London, da je izvoljenih dvajset socialističnih zastopnikov v parlament. Vseh kandidatov je bilo petindvajset in od teh je propadlo samo pet. Med izvoljenimi je tudi soodr. Platon E. Drakoules, ustanovitelj stranke na Grškem.

Ta prva nenadna in sijajna zmaga grškega delavstva bo in-e-la brez dvoma velik vpliv na pro-letariat v ostalih državah na Bal-kanu, posebno v Turčiji, kjer je, kakor znano, že par let opažati skromno in — seveda — prikrito socialistično gibanje.

Splošen pregled.

— Roosevelt, ki boleha za go-vorniško drisko, je v Columbus, Ohio izbral štrajk vslužbencev ulične železnice, da je pokazal svojo mržnjo do delavcev. Svojo nizkoto je prikril s komplimen-ti, globokimi pokloni. Pri njem je sploh v navadi, da z eno roko me-če blato, v drugi pa uljudno drži cilindar.

Tudi v Columbusu je ostal svoji navadi zvest. Hvalil je strokovno organizacijo (unije), v isti sapi jo je pa obsojal. Na ta način je ribaril med neumneži v unijah, za eno je pa tolalil kapitaliste.

Rekel je, če bi bil delavec, da bi bil član unije. Ali takoj je pa op-soval policaje, ki so bili tako srčni in pošteni, da so izrekli javno, da nočejo biti golo orodje kapita-listov v ta namen, da bi tlačili de-lavce k tlom, kedar zahtevajo svo-jih pravic.

Kričal Roosevelt se je zadril, da so ti policaji še nižje, kot navad-ni hudodelci. To je povedal tisti Roosevelt, ki je malo preje izjavil v Chicagu, da bi se ne brigal za postave, če mu niso všeč.

Pravico in krivico, zakon in ne-zakonitost sodi Roosevelt kot je njemu všeč. Roosevelt je res na-vadni demagog!

— Trusti niso nevarni le nji-hovim konkurentom, marveč ho-čejo, da bodo delavci najponj-nejši sužnji. Leta 1901 je multi-milijonar Morgan izjavil očitno, da bo trust za jeklo in železo te-kom štirih let zdrobil strokovno organizacijo delavcev v svojih podjetjih.

Prerokovanje Morganovo, ni v toliko odgovarjalo resnici, ker je bilo treba skoraj devet let, da so uničili unijo delavcev, ki je bila organizirana še po starokopitnih nazorih.

Ali komaj je starokopitna orga-nizacija umrla, takoj so šli delav-ci na delo in se pričeli organizira-ti na razredno zavedni, to je mo-derni podlagi.

Trust je zmagal, a bila je Piro-va zmaga. Še ena taka zmaga in trust bo pričel razpadati in dro-biti se, zmagovalci bodo pa de-lavci, vzliči temu, da so se vsi mul-timilijonarji, ki železo in jeklo spreminjajo v zlato, zakleli, da delavce mora biti vekotrajn rob.

— Sramota je, da stric Sam sprejema podporo od "Rdečega križa", da lahko plača bolniške troške za državne vslužbenice, ki so ponesrečili pri gasenju gozd-nih požarov na Zapadu.

Milijone dolarjev se potroši vsako leto za bojne ladije in druge nepotrebne reči. Kedar je pa potreba pomagati pešici siroma-kov, ki so ponesrečili v boju na-pram podivjanim elementom, ta-krat ni denarja v blagajni in zv-lada sprejema milodare od "Rd. križa za poravnava zdravniških stroškov, ki komaj znašajo tisoč dolarjev, ker bi drugače birokrat-ični zof trpel na ugledu.

Skandal!

— Busse republikanec in župan Chicage je v svojem pozdravnem govoru na konvenciji pivovarniš-kih delavcev rekel: "...svoboda je v Chicagu tako velika, da se vsakdo oblači, je in pije, kakor ga je volja."

Republikanski župan je pa po-zabil povedati, da svoboda pride takoj v nevarnost, če brezposelni delavci mirno manifestirajo po čikaških ulicah. Takrat udarijo policaji s koli po brezposelnih, da dokažejo, da smejo svobodno pohajati po čikaških ulicah le ka-pitalistični lenuhi.

— Mesarske trustjane so vele-porotniki obtožili osebno. Seveda, obtožba ne dokazuje, da bodo me-sarski trustjani tudi obsojeni in pojdejo na vakance v jeco.

Mesarski trustjani imajo pre-več sredstev, s katerimi si lahko pomagajo, da zmuznejo svoje glave iz spretno nastavljenih zanj-k državnega pravdnika.

Boj, ki ga vodi ameriška vlada proti trustom, je podoben boju Herkula z lernejsko kačo. Ako je odsekalo pošasti jedno glavo, sta takoj zrastle dve.

Isto je s trusti. Ako je kapita-listična vlada ugnala en trust, ta-koj se prikaže za njim drugi in večji. Kapitalistična vlada ne more do živega trustom, ker so trusti dete kapitalistične človeš-ke družbe.

Zoper truste je najboljši pri-pomoček socializem.

— Njujorški finančni aristo-kratje nameravajo graditi poseb-ne parnike, ki bodo vozili le mi-lijonarje preko oceana.

Gospoda, ki živi o ljudskem de-lu, noče potovati v družbi ljud-stva.

Moderni roparski vitezi se to-raj emancipirajo povsod. Tudi ne krajevo je več direktno, marveč imajo za ta posel posebne meše-tarje in posredovalce, ki oprav-ljajo za nje ta posel v mejah ka-pitalističnega zakonika.

— Iz Nemčije zopet prihaja po-ročilo o socialistični zmagi. Soc. kandidat soodr. Faber je dobil v Frankfurtu na O. 15.315 glasov, vsi kapitalistični kandidati pa le 13.400.

— Železniška organizacija v Avstriji je zopet pokazala svojo moč. Vslužbenci na južni želez-nici so vsled neznosne draginje zahtevali majhno zvišanje. plač. Direkcija je te zahteve zavrnila ošabno. Zdjaj so pa vslužbenci pri-čeli delati po obratnih predpisih, kar je še hušje kot štrajk!

Železničarji opravljajo službo, a po službovniku. Ta nastop orga-niziranih železničarjev je pa prov-zročil, da je bil že zadnji četrtlet ustavljen ves tovarni promet, o-sebni vlaki so pa vozili z veliko zamudo.

Nemški cesar se tolče po prsih, češ, da je cesar po "milosti bo-žji". Angleški kralj Jure pa pravi, da bi moral biti cesar, ne samo kralj. Kaj sta ta dva človeka? Bedaka? Še manj. Osla? Še manj. Oslovske dlaki sta.

BLAZNI SISTEM.

— Dr. J. H. Kellogg iz Battle Creeka, Mich., poroča, da se je v Zed. državah izvršilo v minolem letu 10.000 umorov in 17.000 samomorov. Morilni profit-sistem vrši dobro svoj posel. In še se do-bijo delavci, ki zagovarjajo ta zločinski sistem!

— Znani Harry K. Thaw po-skuša sedaj dokazati, da je do-kraja "dameten", samo, da se re-ši iz umobolnice. Prej, ko mu je šlo za glavo, je "dokazoval", da je bil "neumen", ko je umoril Stanford Whiteja, a sedaj mu je pa naenkrat pamet "zrastla". Ta-ko je med zločinci - milionarji.

— Sedemstirideset odstotkov vseh delavk, vpslenih v čikaških tvornicah, dobi komaj \$6 na te-den. In izmed vseh delavk je ko-maj 20 odstotkov vpslenih stalno celo leto.

— Po ravnokar objavljenih u-radnih številkah je umrl kralj Edward VII. v vseh devetih letih svojega vladanja stal angleško ljudstvo \$42.438.772. (dvainštiri-deset milijonov, štiristoosemintri-deset tisoč, sedemstodvainsedem-deset dolarjev.)

— Iz Rima poročajo, da je u-pravitelj papeževga dvora mgr. Miscatelli dal breo jednemu ose-bnemu vslužbenu papežu po imenu Anthony Graziadel, kateri je delal "kšeft" z lasmi "svetega očeta". Graziadel je vsakikrat, kadar je brivec papeža strigel, shranil ost-rižene lase in jih za drag denar prodajal pobožnim vernikom, in zlasti tujcem za "spomin". Na ta način je skupil več tisoč lir.

— Hoke Smith, demokratični kandidat za gubernerja v državi Georgia je za svojo kampanjo sa-mo za predvolitve potrošil iz svo-jega žepa \$17.596.10; gubernorjev urad, če bo izvoljen, pa nosi sa-mo \$3000 plače na leto. Mislite, da bi Smith riskiral toliko denar-ja za svojo izvolitev, ako bi ne ra-čunal na "postranski zaslužek?"

— Vladni uradniki v newyorš-kih parniških pristaniščih, katerih naloga je, preiskovati in ceniti importirano blago gotove vrste, imajo plače \$4 na dan; kljub te-mu pa so nekteri izmed njih nabo-žili vsak mesec po \$1500 do \$2000 v banke. To pomeni, da so morali "zaslužiti" vsak dan povprečno \$83. Odkod toliki "zaslužek", v tem zdaj poizveduje zvezino so-dišče. Brez podkupnine in siste-matičnega grafta ne more obstati tudi najšibkejši stebel današnje kapitalistične vlade.

Katoliški škof Muldoon v Rock-fordu, Ill., je na "Labor day" pridigal delavcem. Povedal jim je, da morajo pustiti politiko pri miru (sure Mike!) in odbijati so-cializem, kajti bog pomagaj de-lavstvu (ojoj, ojoj!) ako se okle-ne socializma ali ktereagakoli iz-ma. Pasja para, kdo bi si mislil, da je ta škofé take "kumšten"! Če je delavcem take nevaren vsak "izem", potem je tudi katekizem, ej škof! Bodi deseden, škof!

SODR. JOŽE BRATKOVIČ

potuje po vzhodnih državah za "Proletarca". Pravico ima pobirati naročnino, sklepati pogodbe za oglašje, sploh sme zastupati list v vseh zadevah.

Kjer nameravajo slov. delavci ustanoviti slov. socialistični klub, naj se za pojasnila obrnejo ust-meno do njega.

Sodr. Bratkovič je bil delegat na prvem jugoslov. soc. kongresu za Ameriko. Zastopal je slov. soc. klub v La Salle, Ill. Torej mu je novi organizacijski statut za Ame-riko dobro poznat.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA
LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovenska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za
pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.
Opisni po dopor. Pri spremembi tiskovne
in polag novega naslovu tudi \$1.50.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workers' Publishing Company
Chicago, Illinois.Glasilo Slovenske socialistične
organizacije v Ameriki.Frank Podlipce, President;
John Petrich, Secretary;
Frank Jančić, Treasurer.Subscription Rates: United States and Canada,
\$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries
\$2 a year, \$1 for half year.

Advertising Rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):
"PROLETAREC"

2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

Dopisi.

Minneapolis, Minn.

Sodrug urednik!

Nikar ne mislite, da vam bodem opisoval vse meščanske znamenitosti; te so si podobne po vseh večjih mestih kakor jajce jajcu. Ako že hočete meščanskih novic, je ba- je najvažnejše tisto, da zidajo mnogo novih cerkva. Blazne verske organizacije, katerih je kot hroščev v spomladni imajo neprestano dosti delavskega denarja, da kar tekmujejo med seboj, katera-bode imela boljše stavbo. Jaz mislim kar na svojo pest še nekaj časa štrajkati, vendar ni je moj finančni žepni minister napovedal kon- kurza. Zelo pridni za svoj posel pa so Minneapolis delavci. Mlada industrijska unija J. W. V. ima tukaj štiri lokale in nad tisoč redno plačujočih članov. To unijo so pred petimi leti ustanovili razni radikalni delavci v Chicagi (tudi Slovenec A. Klemenčič je eden od soustanoviteljev), ko so izprevideli, da stare unije ne odgovarjajo več svojemu poklicu. In še do danes je izvajala mnogo težkih delavskih bojev ter ima izvrstno ure- javano časopisje. Industrial Worker je uradno glasilo unije za- padno od Rock Mountains; Solidarity pa vzhodno od Rock Mountains. Poleg tega pa unija še iz- daja po en list v Francoskem, Italijanskem, španskem in poljskem jeziku. Njihovi izvršni govorniki in organizatorji redno drže vsak večer govore na uličnih vogalih in tudi slednji večer pripeljejo nove člane v unijo. Policija je sploh mestna plutokracija in se na te vrste ljudi bolj jezi kakor na vsake druge, kar je vsakakor dobro znamenje, ker kadar hitro začnejo bogatini simpatizirati s katerikoli delavsko organizacijo, takrat je še nekaj gužilega v njej. Govorniki J. W. tudi ne pozabijo povedati grehe in napake A. F. of L. in J. T. U., da se od starega reakcionar- nega očeta Gompersa z diamantni- mi prstani in brilantnimi zaponka- mi v kravati ne more pričakovati resnega dela, to je menda znano že vsakemu delavcu, ne da bi bil socialist.

International Typographical U. je imela tukaj svojo 65 konvencijo od 7. do 13. avgusta, iz vseh le- jih palač so bile razobešene zastave. Govorniki J. W. W. so konven- čnim delegatom povedali svoje mnenje, po znakih se je videlo, da je bilo med poslušalci vedno ne- kaj delegatov. Pozivljali so jih, da naj delavcem javno povedo, po kaj so prišli v Minneapolis in kaj da hočejo za delavce dobrega storiti. Ravno ta unija je proti njim ka- zalo očitno sovraštvo, ko so imeli hude boje z ameriško plutokracijo za svobodno govora v Spokane, Wash. "Labor Review, tukajšnji prve vrste časnikarski šmir, ki se na prvi strani ponuja za uradno unijsko glasilo, na drugej je zelo vnet za socializem in na tretji pa toplo priporoča republikanske kan- didate, je prinesel slike vseh 48 novoizvoljenih oficirjev J. T. W. zato se pa časnika stranke ali ka- terikolihoče organizacije ne sme soditi po njenem morda lepo do- nečim imenem, ime sploh ni nič, glavno je taktika, principi in me- toda. Tudi unijska karta v žepu se ne pomeni unijskega moža, uni-

ja ne pomeni samo nekaj centov boljše plače, temveč boj, dokler na zmaga socializem.

V Minneapolisu je tudi nekaj Slovencev, kaj da delajo, mi ni znano, bržkone v tukajšnjih različ- nih mlinih. Na lokalu J. W. W., kaor tudi na lokalu S. P. od teh ljudi ne vedo. Ako bi se oglasilo vsaj 20. Jugoslovanov, ustanovili bi svoj lokal J. W. W., socialistič- ni klub in še kaj drugega. Potem bi se dobilo tudi kaj za Slovence, mnogo itak nimamo ameriški slov- delavci, drugega sploh ne, kot "Proletarec", za katerega gradi- vo skrbe tisti, kateri delajo po dne- vi v tovarnah in po noči pa pišejo. In ako še odvezamemo "Glasilo" S. N. P. J., nam ne preostane dru- zega kot še 6. fakirskih listov, ki neprenehoma mlatijo prazno sla- mo. Kdor hoče, me lahko dobi, do- kler bodem tukaj, večinoma vsaki dan v glavnih prostorih J. W. W. Hall, 104. Washington Ave. So. in sicer od 8. do 11. ure zvečer. V teh prostorih je vsak večer disku- zija med mlajšimi člani, da se va- dijo v govorništvu. Glavno besedo imajo seveda sindikalisti, ker ta unija stoji načeloma izven politi- ke. Sploh so ti prostori zbirališče in centum vseh tukajšnjih radi- kalnih delavcev. Na razpolago je tudi prosta čitalniška soba za vse delavce, kjer je nagromadenih ce- le sklade knjig in spisov trajne li- terarne vrednosti v angleškem, nemškem, švedskem, ruskem in poljskem jeziku vseh boljših pi- sateljev in ekonomistov in sicer od Krapotkina, Mosta, Goldmanova, Berkmana, Foksa, Reitmanova, Ferrerja, Rollerja, De Leona, Herve- ja, Williamsa, Trautmanova, Čaj- kovskega, Tolstoja, Gorkija, En- gelsa, Marksa, Kautskija, Jaure- sa, Rebelna, Debsa, Worka, Lon- dona itd., dol do kleeplaznih me- ščanskih spisov in listov.

V tukajšnjem mestu je tudi ne- kaj anarhistov, posebno v tukajš- njih velikih krojačnicah Harry Michela je menda dosti tega bla- ga. Svojega debelega krojaškega mojstra zelo jezi, ker te zverine večkrat štrajkajo, ravno sedaj so vsi na štrajku. Boss Harry si ne more nič pomagati, dobiti druge delavce, mu zopet ne kaže, ker bi mu s tem ne bilo nič pomagano, ker so ravno inteligentni krojači in čevljarji po večini vsi puntarji, socialisti ali pa anarhisti. Jaz sem si nekdaj mislil, da anarhisti vsa- kega, kdor ni njihov pristaš, ode- rejo na meh. Gospodarske intere- se imajo socialisti in anarhisti so- rodne, vsi so za izručitev kapita- lizma in vsi zahtevajo polno pla- čilo za svoj produkt. Velik in ne- premostljiv pa je prepad v politi- ki, katere anarhisti direktno ne pripoznajo, zato so anarhisti so- cialistom na političnem polju ravo- no tako nasprotni, kot ameriškim republikancem ali pa avstrijskim klerikalcem. Vse stare stranke ho- čejo obdržati sedanji sistem in si- cer nekatere v imenu vere, druge zopet pod firmo narodnosti. So- cialisti hočejo ta sistem prenehati potom politike, sindikalisti in anarhisti pa z generalnim štraj- kom.

V Minneapolisu, ki je tudi v Ameriki vsaj na zemljevidu, se vidi tako, da sme bogatin zakrivi- ti, da vznik pade iz voza in se ubije, ne da bi bil zato kazno- van. Na 7. St. in Micallet Ave. grade veliko petnajstnadstropno palačo. Zraven nove zgradbe je druga visoka palača, vmes pa ozka ulica, ki je založena z opeko, kamenjem in drugo ropotijo tako, da se le z težavo pride z vozom skozi. Tukaj skozi je šel voznik s težkim vozom premoga. Voz se je zadel in voznik je padel dol, čez njega je šel težak voz, zavedel se ni več in po preteku pol ure bil je mrtev. No, kaj se je zgodilo, nič. Bogati podjetniki H. M. Lei- ghton, ki baje premore nad \$50.000, ostal je nekažnovan, reklo se je enostavno, da je mož na vozu zaspal, dasiravno ga ni nihče vi- del, da bi bil spal. In vendar še mnogo svobodnorojenih in zapri- seženih ameriških državljanov, od nekakšne ameriške svobode sanja. Da, svobodna je, in sicer v toliko, da bogati lenuh, katerega so obo- gavljali delavci sme svobodno za- kriviti, da pridni delavce pade z voza in se svobodno ubije.

Ameriški veleposestniki, ki la- stujejo po več tisoč akrov obde- lane zemlje niso nič drugega, kot agrarni kapitalisti. Poljedelec je

tisti, kateri živi na kmetiji in jo obdeluje. Ti bogataši, ki poleg ro- dovne zemlje še lastujejo po 100 parov mul in 50 parov kanj, pa svoje kmetije vidijo le parkrat v letu vozeč se v lepem avtomobilu. Na ogromnih kmetijah pa imajo nastavljene svoje knjigovodje, bo- se in druge priganjaje, da pazi- jo na delavce. Lastniki kmetij, ki so privesek ameriške plutokraci- je, pa po navadi žive v velikih mestih in lepo opremljenih pala- čah, ter si preganjajo dolgčas v kakšnem okusno izrezanem gu- galnem stolu. Zato ni prav nič čudnega, ako so ti mestni kmetje v obče konservativnega mišljenja, dosti jih je, ki bi prav nič ne ugo- varjali, ako bi se republika pro- glasila v cesarstvo. Ker bi potem imeli lepo priliko dobiti naslove plemičev, baronov in grofov. Se- veda, to velja le za velike, ne pa za male in srednje kmetovalce.

Pavel, jeden najboljših govor- nikov in organizatorjev prvih kri- stjanov je rekel: kedor ne dela, naj tudi ne je. Njegovi nasledniki v duhovskih ovratnikih, so pa za- vrgli Pavlov nauk, ter ga izpre- menili v toliko, da se danes gla- si: kdor ne dela, naj vse najbolj- še sné.

"The World for god", dekla- mirajo prismojeni reprezentantje različnih ver in verie. Smešno, bog ima itak nebesa, nerazumljivo je torej, čemu mu hočejo še zemljo naprtiti na hrbet. Zemljo in sploh vse kar je na njej, obdelajo de- lavci, zato pripada edinole delav- cem. Delavcem, s praznimi želod- ci in luknjastimi čevlji, se vedno bolj neumno zdi prepevati: Alelu- ja, in druge prazne fraze. Zakaj bi peli alelujo, ker naš gospod še spi. Prepevajmo rajše revolucio- narne pesmi, da čim prej pride tisti slavnostni dan, ko bode vstal iz groba. Kapitalizem se novoro- jenkom načrta življenjsko suženj- sko pot od zibelke do groba. Dik- tira jim koliko časa in kaj se bodo učili v šoli, ko odrastejo, jim od- kaže koga, kje in koliko bodejo zanj delali, koliko bodo imeli pla- če, kaj bodo jedli, s kom oblačili in koliko stanarine bodo plačevali. Na koncu svojega življenja de- lavci niti ne vedo, čemu so prav- zaprav živeli ter izmučeni in izčr- pani ležijo v mrtvaško rakev. Po- kopljejo jih v kakem skitem ko- tičku, pokopališče za berače. To hell z kapitalizmom.

Š.

Sygan, Pa.

Sodrug urednik!

Veselica in shod dne 5. sept. t. l. sta se završila sijajno. Godba z Bower Hilla je bila zelo marljiva in je zadostila vsem željam naše mladine. Tudi sodrugi so bili v postrežbi nedosežni. Red, natan- čen red je vladal do zaključka ve- selice. Sodr. Zavertnik iz Chicage je bil svoji nalogi tudi popolno- ma kos. V živih barvah nam je naslikal današnji gnili družabni red, pa pokazal nam je tudi pot, po kateri je treba hoditi, ako se hočemo znebiti krvosa — ka- pitalizma. Poslušalci so mu burno aplavdirali tekot govora, kedar je prišel z dokazi tako odločno, da je vsakega prišlo pri sreč.

Zal, da imamo še rojake, ki ne gredo z duhom časa naprej, da nočejo poslušati delavcev - govor- nikov, marveč le koristolovce in izemalce. Seve so ti rojaki veči- noma analfabeti, ki udrihajo po uniji in socializmu, sploh po dru- štvi in po vsem, kar gre z duhom časa naprej. Ti ljudje niso vred- ni, da vživajo ugodnosti, ki so jih priborile zgoraj omenjene or- ganizacije.

Sotrpini! Naš klie je: V socia- listično stranko. Ali ne čutite te- že kapitalizma, ki vas tlači k tlom in bo težila morda tudi vašo dečo?

Ako ste socialisti, morate v so- cialistično organizacijo. Kdor go- vori le pri čaši pive, da je socia- list, pa ni član soc. organizacije, ni socialist, se ne bojuje za pre- obrat kapitalistične družbe. S pi- vom se ne more priti do živega kapitalizmu. To vedo danes že otroci.

Zahvalim se vsem gostom, ki so veselico in shod posetili iz bliž- njih in daljnih krajev, pa tudi sodr. Nacetu Zlenbergerju, čl. soc. kluba št. 2. iz Glencoe, O. ki nam je poslal pismen pozdrav. S soc. pozdravom

Louis Glazer.

Cleveland, Ohio.

Sodrug urednik!

Skoraj vsaki teden čitamo do- pise iz raznih amer. slov. naselbin. Le iz Clevelanda, iz največje na- selbine, je redkokdaj čitati dopis. Okoli 20 tisoč Slovencev živi v Clevelandu, med njimi je goto- vo lepo število proletarcev, ki si morajo s težkim delom služiti svoj vsakdanji kruh. In vzlie temu ni razredno zavednega giban- ja med slovenskimi delavci v ti- sti meri, kot bi moralo biti. Po številu slov. delavcev bi lahko Cleveland zavzel prvo mesto v slov. soc. organizaciji.

Zdaj je v Clevelandu sodr. J. Bratkovič, član soc. kluba v La Salle in zastopnik "Proletarca". Vsak slov. delavec, ki ne ve zakaj se delavci politično organizirajo v soc. stranki, ima najlepšo prili- ko, da se ustmeno obrne do sodr. Bratkoviča.

Slov. delavci v Clevelandu! Čas je, da se tudi mi organizira- mo politično kot razredno zaved- ni delavci, da čitamo in naroča- mo knjige in časnike, ki nam raz- krivajo današnji kapitalistični si- stem v popolni nagoti, zaeno nas pa učijo, katerim potom se lahko otresemo kapitalistične sužnosti. Čitajmo časnike, ki poročajo o delavskih razmerah, o bojih, ki jih bijejo delavci s kapitalisti.

V gostilne, v katere zahaja de- lavci vpraša najprvo po delav- kem časniku, ako se zaveda, da ima iste pravice do življenja kot milijonarji. Slov. delavski list v Ameriki je pa "Proletarec". V gostilnah, v katerih delavci ne dobi "Proletarca", tam tudi ne bo našel razredno zavednih tova- rišev. Gostilničar, ki noče delav- skega časnika v svoji gostilni, je tudi nasprotnik delavcev. In to si zapomnite delavci.

Delavci! Ako zahajate v take gostilne, v katerih nimajo delav- skih časnikov, tedaj podpirate prijatelje kapitalistov.

Slovenec imamo sploh malo agi- tatorjev za delavsko stvar. Ali mnogo jih imamo protidelavskih. In teh zadnjih ne manjka tudi v Clevelandu.

To sem povedal a kratko. Pa ne radi tega, da bi žalil Slovence v Clevelandu, marveč ker je res- nica.

Mnogo se govori in piše o na- predku slov. naselbine v Cleve- landu. Največji apredok za slov. delavce v Clevelandu bi pa bil, če bi vsak delavec bil naročen na "Proletarca" in če bi imeli tri ali štiri slov. klube.

Nekaterniki tarnajo, da bi se naročili na "Proletarca", če bi izhajal večkrat v tednu.

Tudi jaz sem za to, da "Prole- tarec" izhaja vsaki dan. Ali če hočemo kaj takega, potem je tre- ba, da si tudi vsak delavec naro- či list. "Proletarec" ni šifkartaš- ki list, pa tudi ne dobiva podpore od kapitalističnih strank. Pri "Proletarcu" odločijo naročniki kolikokrat izhaja v tednu.

Delavci! Ako hočete, da bo "Proletarec" izhajal večkrat v tednu tedaj ga naročite.

Zdaj ko je sodr. Bratkovič v Clevelandu ima vsakdo priliko, da ga naroči.

Sodr. Bratkoviča poznam oseb- no radi tega ga priporočam toplo vsem.

— k., socialist.

East Palestine, O.

Cenjeni urednik!

V prigibu Vam pošljem \$4.00. In sicer \$1.50 Vam pošljem za na- ročnino, drugo pa listu v podpo- ro. Darovali so: Jožef Hafner 50. et; Anton Brelih 50 et; Frank Bo- gataj 50 et; Jernej Kranje 25 et; T. Dolinar 25 et; Miha Subic 25 et; Anton Jurjavčič 25 et. Skupaj \$4.00

Pozdrav vsem delavcem, ki se zavedajo, kolike važnosti je dobro delavsko časopisje za delavce.

Jože Hafner.

Frontenac, Kans.

Cenjeni urednik!

Priobčite moj dopis v delav- kem in resničoljubnem listu, ka- terega gotovo čita vsak delavec, ki misli samostojno in noče biti ponižen hlapec kapitalistov.

Delavcem sodr. Jožetu Radel- ju je umrla njegova soproga. Po- greba smo se udeležili v velikem številu. Ali še številneje bi se bili odzvali pogrebu, da nismo že pet mesecev na štrajku, da nismo v boju, za opravičene zahteve s ka-

pitalisti — lastniki premogoko- pov, katerim ni nihče, nobeden Bog rekel, da je premog njih last- nina. Vzeli so ga po zakonih ka- pitalistične družbe, ker so neum- ni ljudje glasovali za kapitalistič- ne kandidate.

Ali vzlie temu, da že pet mese- cev štrajkam, dasi imamo žené in otroke, ne bomo postali iš- karjoti in izdali svojo unijo.

Zmagali so naši bratje, premo- garji v državi Illinois. Tudi tam je bil boj hud in težak. Pa zmagali bomo tudi mi, ker smo do dan- es še složni in jedini, vzlie priti- sku kapitalistov.

Premogarji le glavo po konci. Blizajo se volitve. Takrat bomo streljali mi — pa ne s puškami in topovi — marveč z glasovnico na volišču.

Kakšna je republikanska vlada obušitmo danes. Kako vladajo de- mokratje, smo se pa prepričali, ko je bil G. Cleveland predsednik ameriški republiki.

Republikanska vlada ima za štrajkujoče delavce policaje s koli in vojake z repetirkami. Ima to- rej taka sredstva, kot so jih ra- bili demokratje, ko so bili v sed- lu.

Delavci! Ne preostaja nam dru- zega kot glasovati za socialistič- no stranko. Ta stranka je edina, ki se bori za človeško družbo, v kateri ne bo treba štrajkati de- lavcu, ker bo za svoje izdelke pre- jel polno plačilo.

Končno še omenim, da je tukaj mnogo rojakov, ki so člani dveh podpornih društev. Vsed štrajka marsikdo ne bo mogel plačati me- sečnih prispevkov. Kdor pa ne plača mesečnih prispevkov je čr- tan. Ako takega siromaka zade- ne bolezen ali druga nesreča je iz- ven podpore.

Mesece in mesece je plačeval redno, dokler je delal. Prišel je štrajk. Ko je pa prišel štrajk, ni nič zaslužil in logično ni imel de- narja, da bi plačal mesečne pri- spevke pri podpornem društvu. In nihče ga ne pripozna za brata, dasi je vršil vedno in točno svojo nalogo, dokler je delal.

Tako je v naši naselbini, mogo- če tudi drugod.

Tudi v tem oziru je treba več sloge med nami. Živimo v kapita- listični človeški družbi in posa- meznik ni kriv, če ga zadene ne- sreča.

Kdor je bil naš brat, dokler je delal, ga moramo tudi pripoznati bratom, če vsled štrajka ne more plačati društvenih prispevkov.

Ložje trpimo vsi po nekaj bo- rih centov, kot posamezni brat vse, ki je bil vsled današnjega ka- pitalističnega sistema primoran zaštrajkati, da pribori sebi in svo- jim tovarišem delavcem boljše življenske razmere.

Upam, da mi ne bode nihče opo- rekalo mojega dopisa, ker nisem imel drugih namenov kot človeko- ljubnih, ko sem ga pisal.

Bratski pozdrav vsem trpinom!

L. Straus.

Eveleth, Minn.

Cenjeni urednik!

Prosim priobčite teh par vrstic v našem ljubljem listu "Prole- tarec". Nisem vajen pisati dopi- sov, kem mi pa vest ne da miru, sem se vendar namenil napisati dopis in ga odposlati na naš list.

Doba, v kateri živimo, je doba napredka in doba revolucije, v kateri bi moral imeti vsak človek, posebno delavec, odprte oči, da opazi vse, kar se godi na svetu, ako hoče napredovati na gospo- darskem in političnem polju. Ob- jednem je pa tudi ta doba, v ka- teri živimo sedaj, doba, v kateri se človeška družba razlikuje ali deli v tri razrede. In ti razredi so sledeči

Kapitalisti (to so veliki boga- tini), delavci, ki zanje delajo in mali obrtniki, ki so se večina iz- trgali iz kapitalističnih verig in iz vrst delavcev. Dokler imamo se- danjo družbo ali sedanji sistem, da so se odkrili verig kapitalistič- ke sužnosti in se podali v kako trgovino, da zaslužijo za življen- je. O malih obrtnikih pa ne sme- mo pozabiti na one, ki se mučijo v globočini pod zemljo, da si za- služijo svoj vsakdanji kruh. Ob- jednem pa podpirajo vso indus- trijo. Tudi jaz sem bil jeden izmed onih pred par leti, ki se mučijo pod zemljo. Ker sem se pa naveli- čal pekla in kapitalistične sužnosti, sem se oprijel trgovine (kré-

me). Akoravno sem krčmar, ven- dar se nisem tako daleč spozabil, da bi se ne spomnil onih časov, ko mi je pot tekel po mojem obra- zu. Zatorej sem vedno simpatiziral z delavci in delavsko organizaci- jo, posebno v onem razburjenem času ali v štrajku leta 1907 in še vedno simpatiziram z delavci in njih organizacijo in z ono stranko ktera je z njim najbolj prijatelja- ka to je: Socialistična stranka.

Kaj se je meni pripetilo pred par tedni? Šel sem v Spence loca- tion, blizu Eveletha, obiskat moje znance in prijatelje. Ko se vračam domov, me napade neka duševna niča po imenu "Šraj". Saj ga gotovo vsi Slovenci pozna- te ker je nekaj "slamnat boss" na No. 4. shaftu Spruce rudniku. Ta duševna niča me napade in prične vpiti nad menoj "Halo Anarhist!" "Halo Socialist!" itd. In hiti razkačeno proti mene. Ni- sem vedel, kaj bi mu rekel, mislil sem sam pri sebi: da morebiti je ta človek znorel. Ko pride do me- ne, me zopet začne zmerjati na različne načine in ako bi bil jaz kako neugodno besedo rekel, pri- čel bi divji boj. A sem ga rajši z lepa pomiril in se ga tako komaj rešil. Kaj bi Vi dragi čitatelji rekli na to dejanje te človeške niče? Mislim, da ta človeška ni- la nori kot Judež, ki je izdal Kri- stusa za 30 srebrnikov. Nori za- to, ker je bil v letu 1907 skab št. 1. in ga sedaj vest peče. Jaz sem simpatiral in bodem vedno simpa- tiral z delavsko organizacijo in njih politično stranko.

K zaključku mojega dopisa pa pozivljam vse revne in trpeče de- lavce, da če si hočete preskrbeti boljši pogoj življenja za vas in vaše otroke, organizirajte se v delavski organizaciji, ker brez organizacije ste kot izgubljene ovčice v pušavi. Seveda, morda bo rekel kdo izmed čitateljev te- ga dopisa: "Saj smo imeli unijo in štrajkali smo a nismo dosegli nič". Ali zapomnite si, da drevo ni nikoli posekano ob prvem ma- hu. Jaz nisem začasn delavec, sem krčmar. A vsejedno vidim, da edino sredstvo za rudarje v Minnesoti je organizacija; tem- bolj se bode organizirali in tem- večja bo organizacija, tembolj bo- do vam zvišali plačo tukajšni la- stniki rudnikov in vaš položaj se bo zboljšal. Jaz sem izjavil svoje mnenje četudi me človeška niča ali "slamnat mož" zopet napade.

Pozdravljam vse čitatele, tebi list pa obilo uspeha, da bi kmalu začel izhajati na osem ih straneh.

F. St.

Eveleth, Minn.

Cenjeni urednik!

Poročati hočem o gibanju na- šega delavstva, o razmerah, v ka- terih živijo sužnji grozovitega ka- pitalističnega sistema.

V kapitalistični družbi že sodi- jo človeka predno se rodi, koliko se bo dalo nadvrednosti izprešati iz njega za kapitaliste.

Ali, da je ta sistem tako krut, so krivi delavci. Marsikdo, ki je postal pol priganjača, si domišlju- je, da je vsegamožen kot Bog in ga mora vsak delavec častiti po božje.

Iz Chicage je prišel zaveden de- lavce na Eveleth. Nastanil se je pri nekem K., rojaku. Delavec je čital "Proletarca". Komaj pa k — opazi ta "greh." že je zare- nač, da v "njegov" hiši, ne bo čital nihče delavskega lista.

Zavedni delavec je ostavil hišo surovine in šel drugam na hrano in stanovanje.

Priganjač K. je mislil, zdaj pa sem izvršil junaško delo. Če kapi- talisti zvedo za moj junaški čin, me bodo gotovo povišali za eno "šaržo".

Siromak na duhu! Še železni nemški kancelar Bismark je pod- legel napram socializmu. In tako duševno revče misli izvršiti, kar je spodletelo Bismarku!

Nekateri človek je res tako ne- umen, da se ne zaveda, da je na- vaden bedak, kateremu lahko vsakdo raz čela čita, da ni briht- ne pameti.

Pozdrav vsem zavednim delav- cem, "Proletarcu" pa obilo vspe- ha pri vzgojevalnem delu.

Opazovalec.

Ako jednega delavca pri delu ubije, pravijo, da si je sam kriv. Če jih naenkrat par sto usmr- ti, je pa — bog kriv. Pa si pomagaj!

Predpust v septembru.

Težak in hud je danes boj delavcu za obstanek. Delavcu ne preostaja denarja, da bi obiskoval gledališča in plačeval vstopnino, da bi gledal šalo in veselice. Da pa delavec pride do svojega razvedrila, ne da bi mu bilo treba plačati, imamo pa v Chicagu ljudi, ki prirejajo predpustne prireditve že v mesecu septembru, da se lahko delavec pošteno nasmeje.

Že vsebina vabila je ustanovni shod "Obrambnega društva" (?), ki so ga razposlali nepoznani in prikriti sklicatelji, je obetala, da bo v Pilsen Club dvorani obilo smeha in zabave.

Ta vsebina je tudi provzročila, da se je poleg petorice ali šestorice ljudi, ki je oskrbela kot sklicatelji to predpustno in nepravem času iz egoističnih namenov, zbralo še kakšnih 40 radovednejev.

Zabavi je predsedoval mogočni "prešeren", zapisnikar je bil Vinko, tisti Vinko, ki je svojedobno pripovedoval po čikaških gostilnah, da je dobil od Boga poklic za preroka kasneje pa agitiral za društvo cesarjeviča Rudolfa, katerega člani bi morali nositi dolge "šlepsablje", široke "porte" na hlačah, na klobuku pa košat "federpuš", ko je spoznal, da ameriški Slovenci le vlečejo preroke in ne dajo zanje niti počenega groša.

Predstavo je odprl "prešeren". Povedal je, da je blagajnik nepotreben pri novem političnem "fejajnu", v katerem je prostora za vse, ki hočejo nastopiti kakšno vladno službo. Potem je pa začel stresati dolgo "kobaso" iz svojega rokava, katere ni zašpilnil in vsakemu zdravemu želodecu tekne še slabše, kot če bi jo izdelal ameriški mesarski trust. Iz te "kobase" je bilo le eno posneti: Kdor hoče vladno službo, naj se kar zgleda pri njemu, pa jo bo dobil. Brez prijateljev se v svobodni deželi ne doseže nič, posebno če se pride v navskrižje s kazenskim zakonom. Iz te "kobase" je bilo razumeti, da ima mogočni "prešeren" največji strah pred kazenskim zakonom, dasi ravno lahko deli vladne službe, kot bi bil predsednik ameriške republike.

"Kobasa" je postajala dolga in široka; vlekla se je na vse strani; "prešeren" so pa stopale znojne kaplje na čelo, ker ni mogel najti špina, da bi jo zašpilnil. Obraz je postajal širok. Nakrat so njegova lica zažarela, se usmevno širile do ušes, naježeni lasje na glavi so pričeli postajati mirni in padali so v naravno lego. Tudi nosnice, ki so se v zadregi širile, da bi kmalu celi nos postal ena nosnica, so pričele ožiti se.

Pri vratih se je prikazal demokratski državnozbornski poslanec Sabbath. Mogočni "prešeren"? Rešitev je bila tukaj! Sabbath je govoril v češkem jeziku s stališča kapitalistične in demokratske politike dobro. Vsaj nekaj logike je bilo v govoru. A za delavce je pa povedal v smislu delavske politike nič. Po končanem govoru je Sabbath odšel.

Mogočni "prešeren" je bil zopet v zadregi! Oči so pričele postajati večje, trikrat ali štirikrat je zazijal, kot bi hotel govoriti, predno je bilo čuti glas iz njegovih ust, da se lahko vsakdo oglašati za besedo.

Prvi je govoril njegov adjutant kterega je veličanstvo "prešeren" po svoji volji postavilo tajnikom. Govoril je v smislu "prešernove kobase", za to je bil tudi "prešeren" tako hvaležen, da je tlesnil z obema rokama tako silno prvi po končanem govoru, da so nekateri mislili, da je tresčilo v dvorani in so pričeli segati po svojih klobukih, da zapustijo nevarni kraj.

Ker pa niso prišli gledati komedije le demokracije, marveč tudi socializma in republikance, pa "prešernu" ni bilo nič všeč, ko so se oglašali za besedo.

Oglasil se je za besedo socialist. Komaj je spregovoril par besedi, že je "prešeren" — mislil je, da je v Rusiji — dejal je mogočno: Ne govori k dnevnemu redu, vzamem mu besedo." Socialist ga je ignoriral. Sedemkrat mu je vzel besedo, socialist je pa govo-

ril, ker je "prešerenovo" zapoved vzel za dovtip človeka, ki ne zna delati umestnih dovtipov, ki se ne zaveda, da so take šale in dovtipi v navadi le še v Rusiji in na Turskem.

Za njim je govoril "prešerenov" kimovec. Patetično je izjavil: "Socialisti so lenuhi. Kedar strganega človeka srečam na ulici in vprašam, kdo je, tedaj dobim odgovor: socialist."

V dvorani smeh, pri socialistih in ne "prešerenovih" kimoveh pa irorično ploskanje, ker človeka ni bilo vzeti resnim, saj mu je nemumost iz oči zevala v svet.

Oglasil se je republikanec. Mogočni "prešeren" je bil zopet v zadregi. Bil je na razpotju in ni vedel, ali bi se odločil za demokrate ali republikance, ker še ni bil na čistem, katera kapitalistična stranka plača boljše svoje hlapčevske priganjaje. Hudo mu je bilo pri sreč, poznati je bilo na njegovih žilah na čelu, ki so se debelile kot pijavke, kedar sesajo kri človeku. Pustil ga je govoriti, da si mu bi bilo bolj všeč, če bi molčal in ne motil "prešerenovih krogov."

Prišel je govoriti g. Špolar. To je hudomušen človek, o katerem ne more nihče povedati, kedar prične govoriti, kako bo končal. Vsegamogočni "prešeren" ga ni poznal, zato je pričel ploskati, ko je Špolar pričel svoj govor: Bravo, živijo, tako je prav," se je drl "prešeren". Nakrat je pa postal "prešerenov" obraz dolg, gibati so pričele njegove brke, lice je postajalo temnordeče svete jeze.

Ko je pa Špolar postal tako predzren in pričel kot delavec priporočati socialistično stranko in vprašal njega veličanstvo, naj pove, zakaj ni več socialist, je bilo pa "prešerenovi potrpežljivosti" konec.

"Ta ima besedo" in pokazal je nekoga, ki se še ni oglašil za besedo.

Rdeč kot purman, sikajoč sline, je pa zahreščal z glasom v katerim ni bilo samovesti: "Nisem socialist, ker je to klub denunciantov."

Socialisti! "Kdo je denunciant? Povejte imena!"

Mogočni "prešeren" klaverno: "Ne bom pravil imen. Mene ne boste ujeli!"

Socialisti: "Z imeni na dan, drugače ste nesramen lažnjivec in obrekovalce."

Veličanstvo "prešeren" gleda v tla in molči.

Socialisti: "Mesto, da lažete in obrekujete, rajše povejte, zakaj so vas vrgli iz socialističnega kluba, da vas bodo ljudje poznali, kdo ste."

Nekdo iz med poslušalcev: "Ha, ha. Potrebujete obrambni klub, če bi kahal "šnops" v kontrabant, pa "šnops" in vino prodajal brez dovoljenja, da bi ga slovenski delavec vlekl iz blata."

Mogočni "prešeren": Slab gospodar, če ne pride do denarja. Poslušalec: Po vaših nazorih so slabi gospodarji gostilničarji, ki plačajo na leto tisoč dolarjev davka za svojo obrt; vzor gospodarji pa oni, ki oteganijo državo in mesto za davke."

Spošen smeh. Veličanstvo grize ustnice, gleda v stran in ne ve kaj povedati. V tej zadregi mu pa priskoči kimovec na pomoč: "Mi smo za denar", se mogočno razlega iz njegovih ust. "Demokracije in republikanci imajo denar. Kdor bo boljše plačal, tistega bomo volili. Socialistov pa ne bomo, ker ne plačajo nič."

Zopet smeh in ironični mejklici. Veličanstvo se oddahne, nosnice se zopet širijo, oči obvisijo na kimovcu, po obrazu se razlije izraz blaženosti, jezik prične gibati, poslušalec pa čujejo odločno: "Mi smo za denar, kaj nam bodo berači."

Zopet smeh in ironični mejklici. Veličanstvo se vzravna, blaženost na obrazu gineva, lica postajajo temnordeča, globoko iz grla prihaja slaboten glas: "Dosti je tega... Odstranite se."

Poslušalec: Govorite razločno, ali vam slabo prihaja? Veličanstvo: Kdor ni za ta "teater" naj se odstrani. Jaz in moji podložniki bomo igrali "kasperliteater" naprej.

Poslušalec odhajajo. Veličanstvo kiha, kimovci pa gledajo za-

maknjeni in potrpežljivo čakajo druge predstave.

Na cesti se čuje smeh in krot, v dvorani pa pojejo bile.

Listu v podporo.

Cleveland, Ohio: Vincene Pugh 25 et; Sernuski 5 et; pagat pri g. F. Korčetu \$3.00.

Emporium, Pa: 25 et. J. O.

Yale, Kansas: John Samec 40 et; Anton Rupar 28 et.

Kenosha, Wis.: A. Jurca 85 et.

TAJNIKI SOCIALISTIČNIH KLUBOV POZOR!

Vse tajnike slov. soc. klubov se tem potom obvešča, naj v bodoče pošiljajo vsa pisma tičoča se slov. soc. organizacije v Ameriki na sledeči naslov:

JOHN PETRIČ, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSEM DELNIČARJEM JUGO-SLOVANSKE DELAVSKE TIŠKOVNE DRUŽBE.

Direktorij je sklenil na zadnji seji, da se pozovejo vsi delničarji, ki imajo delnice, da pošljejo svoje delnice radi kontrole na upravništvo "Proletarca". Istotako pozivlje direktorij vse tiste, ki so morda plačali delnice, pa jih niso dobili, da pismeno obvestijo o tem upravništvo "Proletarca."

Ta razglas je veljaven za devetdeset dni od tistega dne, ko se je razglasil. Po 90 dneh se bodo razdale delnice B. vsem tistim, ki so plačali delnice in upoštevali ta razglas.

Po 90 dneh se bodo vse druge delnice preklicale neveljavne. Veljavne bodo le delnice B.

Vse delnice morajo biti vpisane do dne 9. nov. 1910

Delničarji vpoštevajte ta razglas, da se kasnejše ne bo nihče izgovarjal, da ni vedel za ta odlok direktorija, če bo trpel škodo. Direktorij.

Slovenski delavci v Chicagi!

Jugosl. Soc. Pev. Zbor "Sloboda" in Tamburaški Zbor "Sloga" prireditelja zvečer dne 24. sept. t. l.

v Narodni Dvorani, vogal 18. ul. in Centre ave. Veselico s gledališko predstavo in plesom. Vstopnice v predprodaji stanejo 15c, pri blagajni pa 25c. Dame v spremstvu so proste vstopnine.

Socijalisti Pozor!

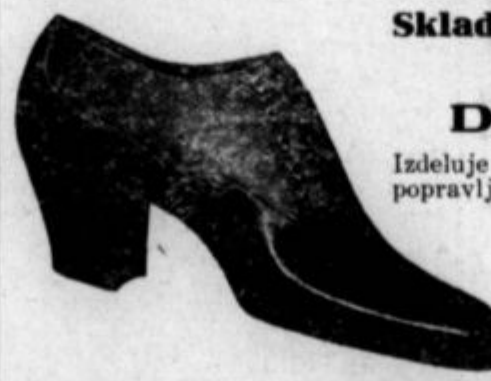
v nedeljo, dne 18. septembra t. l. bo v

RIVERWIEV

VELIK SKUPEN SOCIJALISTIČEN PIKNIK

Na Pikniku bodo govorili E. V. Debs, V. Berger in drugi znameniti govorniki.

Čisti dobitek tega piknika je namenjen slov. organizacijam vseh narodnosti, ki se tega piknika udeležijo. Ustopnice se dobe v upravništvu "Proletarca", 1830 So. Centre Ave.

Skladišče

čevljev

za dame, moške in otroke

Domača tvrdka

Izdeluje nove čevlje po meri in prevzame vsa popravilna dela, spadajoča v čevljarstvo obrt!

Za obila naročila se priporoča sl. občinstvu

JOSIP JECMENJAK, lastnik
1831 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

NAJBOLJŠA KUHINJA!

Billiards, Pool Table, Prenočišča za potnike.

Jedi pripravljene po domače.

Odprto po dnevi in po noči.

P. Perić, 1412 W. 18. St., Chicago, Ill.

Najlepša in najboljša obleka Vas velja najmanj v

Največja izbira klobukov. **LAWNDALE CLOTHING HOUSE** S.W. Corner 26th & Central Park Ave. Srajce vseh vrst in cen.

RUDOLPH LAYER

LASTNIK

Obleke po mere naša posebnost.

STE ŽE POSTALI DRŽAVLJANI?

Če še niste, je najbolje, da si takoj nabavite knjižico v slovenskem jeziku: "Naturalizacijski zakon" — poljudno raztolmačen za vsakega.

Knjižica stane samo 12 ct. in se jo naroči pri sohr. John Petriču 2708 So. Lawndale Ave., Chicago.

PRODA SE

dobro idoča grocerija v La Salle, Ill. Prodaja se večino brez bukvice in za "cash". Voza ni.

Več se izve pri lastnici Mary Pleskoviči, 1223 Main St., LaSalle, Ill. 4krát

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

Najpripravnější in najcenejša parobrodna črta za Slovence in Hrvate.

Regularna vožnja med New-Yorkom, Trstom in Reko.

Brzi poštni in novi parobrodi na dva vijaka:

Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceanla

Druge nove parnike, ki bodo vozili 19 milj na uro, gradijo.—Parniki odplujejo iz New Yorka ob sredih ob 1 popoldan in iz Trsta ob sobotah ob 2 popoldan proti New Yorku.—Vsi parniki imajo brezplaten brzojav, električno razsvetljavo in so moderno urejeni.—Hrana je domača.—Mornarji in zdravniki govorijo slovensko in hrvatsko.

Za nadaljne informacije, cene in vozne listke obrnite se na naše zastopnike ali pa na:

PHELPS BROS. & CO.
Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York.

PRVA SLOVENSKA

Vinarna in Gostilna v Kaliforniji,

kjer se toči dobra vina in importirano pilsensko pivo. Prodaja vina na galone in na drobno.

Ant. Schnabl,

cor. Trumbull ave. in 26. Str., Chicago, Ill.

Slovincem in Hrvatom priporočam svoje moderno brivnico.
FRANK ZORNJAK,
1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Importiran starokrajski tobak vsake vrste

za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,
1225 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR! POZOR! IG. KUŠLIJAN GOSTILNICA

229-1st Ave., Milwaukee, Wis.

Ima najbolje pijače in vedno pripravljen prigrizek po zmernih cenah.—Lokaini in potujoči rojaki—dobrodošli!

Slovincem in Hrvatom!

namenjamo, da izdelujemo namizne

obleke, po najnovejšem kroju. Unijako delo; trpežno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k sp. daži v delokrog oprave — oblač. Pridite in ogledajte si našo izlobo. Z vsem spoštovanjem

1853-55 Blue Island Ave.
Chicago, Ill.

J.J. DVORAK & CO.
UNION CLOTHIERS—TAILORS
BLUE ISLAND AVE.

Vise ZAVEDATE

da je slika najboljši spomin na poroko. Priskrbiti si najboljše. Zglasite se pri

dobropoznanemu fotografu, ki izdeluje vsakovrstne in najfinije slike: otroke, družine, skupine, ženitve in društvene skupine.

Fotografira tudi zvečer po naročilu.

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

NA VOGALU 14. PLACE

TELEFON CANAL 257.

USTANOVLJENO 1883.

Izdelujemo obleke po meri po \$20, \$22, \$25.

Prodajamo gotove obleke po \$10, \$12, \$14, \$15.

Imamo veliko zalogo modernih klobukov v najraznovrstnejih bojah.

V zalogi imamo tudi veliko zalogo srajc, krav, jank, spodnjih hlač, opank, i t. d.

Za mnogobrojna naročila se priporoča **JURI MAMEK,** PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE
1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

Zdravljenje mož v 5 dneh

brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsakega, kdo trpi na Varicocele, Stricture. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupenje, živčne nezmožnosti, vodenico in bolezni tičočih se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucetov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim ozdravim vsakega.

Za nevspešno zdravljenje ni treba plačati—le za vspešno. Ozdravim pozitivno želodečne bolezni, pljučna, na jetrik in ledvice ne glede kako stara je bolezen.

Tajne možke bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onesmoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupenje in zguba vode. Pljuča, naduho, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo. ...Ženske bolezni v ozadju, bel tok in druge zdravim za stalno.—Zastrupljenje in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline.—Močni tok in druge bolezni. Preišče in svetuje zastoj. Govorimo slovansko.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST. CHICAGO

between Randolph and Lake Sts.

Urađuje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1405

Jako važno vprašanje?

"Ali sem že poslal zaostalo naročnino na "Proletarca"?"

Se ne!

Te ljube razmere.

Časopisje v zvezi z svetovno podmorjskimi, nadmorjskimi in zemeljskimi kabli poroča od časa do časa o revolucijah, anarhiji in o drugih nemirnih gibanjih. Enaka poročila prihajajo iz krajev, kjer je narod teptan in do smrti izmučen v potrtjenju; kjer je temu proletarnemu zarodu nemogoče v nadalje eksistirati v pogojih življenja.

Da se je šlo za srečo posameznika ondatnih krajev, ne vede le bi kapitalistične vlade, kaj je prav zaprav revolucija in drugo, toda, ker se gre v teh slučajih po večini le za obstanek življa — trhljega življenja na tej zemeljski krogli, je ono slednje, opravičeno sredstvo, okrog katerega se narod ovija in oprijemlje, in sicer to v sredini svetovnega blata, v katerega je bil takorekoč prisiljen zagaziti od strani njegovih preganjancev. Iz takih močvirnatih posledic je mimogrede omenjeno, edini cilj, ki se ga delaželni narod poslužuje in sicer to v položaju, kjer so se že vse lepe čednosti potrtjenja jenjale in v obupanju poraztopili — znojna čelo ter vsakodajno okrvavljeni žulji.

Dandanes verni delavski narod še vedno gine in izumira do zadnje inštanice v prejšah modela pod vsemogočnim dolarjem. Delavska masa slednje vidi, toda žal, le v slučajih gane z mezinem; pač v izvanrednem položaju in sicer kadar mu smrt vsled lakote ovija vrvice krog njegovega vratu, tedaj — obupana zakriči: — "dajte nam dela in kruha!" — Toda še predno je oni v neopretnosti krič dospel do dolarjskih ušes — privihra milica z nagajko in mečem, pogazi odmev in končno temu nesrečnemu adzvamne zadnje — sveto prostost . . . !

Tak človek je od tega časa nadalje mrtev in sit, saj tako trdi časopisje dolarjskih magnatov in v obrazu istega se v prvi koloni čita: "Anarhija je premagana ter shranjena pod varstvom ključa!"

Slednje je resnično, toda glavno: Duha niste vklebili!!!

Ti delavec, do skrajnosti poljubuješ bič onih, plaziš se po koleh kod gnusna golazen, hlapčujš in se pokoriš kod grešnik njihovim ukazom, toda vedno dobiš zaslugo svetopisemskega hudiča, kod doslužen, izmozgan, oropan krvi, katero si malo ne posledno žrtvoval za idejo dolarja v priganjačevem žepu. Ti delavec, delavka vse to vidiš in končno čuješ ono kletvico: "Uporni anarhist!" Zadnje ti doni na uho, kot neke vrste — zaslužena in doslužena pokojnina, kajti dohitela te je starost, ter onemoglost čutiš v svojih udih in to te spominja, da si daroval dušo in telo molohu kapitalizmu, zajedno s tvojo mladostjo, o kateri žal se le sedaj dobiš pojme: Zakaj in kako si postal duševno otopel in vničen, zakaj neki? Kje je moja mladost? Trenutek kasneje ugasne oni vprašaj v tvojih očeh, kajti domislil si se, da sploh neveš, če si kdaj živel v onih letih, ki se imenuje: detinska, srečna doba. Tako! Tvoje ustnice so prenehale šepetati a nevali onih, ki so te izropali za prerani grob. Britka solza varananih skušenj zdrkne po tvojem velem obrazu in jokal bi liki novorojenček, toda nemoče, saj so celo tudi tvoji dotaki solz večina izcerpani in osušeni od strani onih, ki si jim vse svoje življenje hlapčeval. Pri tej misli skušaš dvigniti desnico, toda zdrkne ti ob vničnem telesu; glas ti je v grlu zamrl, še predno si izgovoril — "roparji krvi"! Zavedna misel, ti za trenutek šine preko v gube nabrane čela in tedaj čutiš toploto one kapljice krvi, ki bode poslednja zamrla s tvojim proletarnim telesom . . .

Tvoji sinovi in hčere so opazili oni nevidni prizor na tvojem propalem obličju in prisegli so si med seboj, da hočejo postati oni del človešk družbe, ki si domišlja, da je ravno tako po naravi vstvarjen kod tiste vrste ideal, ki si je nekdanj prisvojit ime: Nad-delavski kolega, oziroma tlačitelj svojih posuženih bratov.

Resnica je, da se dandanes delavski sužen vedno bolj zanima za preobrat ubijalnega sistema, toda napram temu naprednemu mišljenju se upira vsakodajno pomnožena armada neukih siromakov. Treba bi bilo bolj agitacije; učiti ta narasčajoči sloj, učiti ga neprestano, kaj vse bi se lahko doseglo s pomočjo energirane slege in kako bi se lahko zboljšale razmere iz tega trohlega unaznega življenja.

Resnično, čas ni več daleč, ko bode ta ponižni tlačjen narod izvojeval staro pravdo, zmagal na vsej fronti — za sveto enako pravico; — pravico, do katere je deležen človek brez razlike, podarjene mu od vsemogočnega narave — željo svetovne krogle.

Da pa čim prej izvojujemo naše zahteve, učimo eden drugega po svojih močeh, da nekdanj lahko zahtevamo kod en mož — narave pravico — pravico: Vsi, delati, vsi jesti, krvopijavko pa izbaeniti iz novoustanovljene družbe, kjer naj kot trot po vzgledu čebel nesramno pogine.

Pomislil nekoliko dragi mi delavski kolega. Kapitalist vpije: "plačam ti toliko kot nikdar prej za tvoje delo . . ." To se vse prav lepo čuje; plača pač, toda le izjemoma, v česar je bil takorekoč prisiljen, a — on ni pozabil s podvojeno silo vihteti bič, dočim ni pozabil zvišati cene živilam, za katerih dobroto delavce sploh ve in ne ve, ker toliko ne zasluži, da bi si jih privoščil. To je fakt, ki je vreden pomisleka in katerega bi moral vsak delavski sužen vpoštevati. Končno pride najhujše: kar si je pridni delavec resnično pristradal od milostnih drobtin, napove mogočni dolarjski magnat delavsko kugo — krizo! Njegov zaklad, ki si mu ga ti gladni delavce produceri je dopolnili, toda ti pogini kot pes in čast naj ti bode dana, da ga smeš opazovati z od glada osteklenimi očmi . . .

Taka, in potem še hvališ ti ubogi trpin ta gnili sistem dvajsetega stoletja? Ali moreš še nadalje trditi, da ti je edino mogoče živeti le od tvojih krvososov? Tvojih ubijalcev? Pomislil! Sicer je pa prav da nam kapitalisti obetajo zopet novo pogubljivo kugo — krizo, ktere namen je moriti proletarni narod, kajti slednje naj nas nevedneže uči, trdovratne mehe in pripelja do spoznanja, kaj smemo in kaj ne smemo, d aprej kot slej dosežemo svoje koristi — pošteno življenje.

Kakor hitro razsproste splošno svoje mreže ta smrtni udarec na proletarijat po Zjedinenih državah in sicer kot se čuje, veliko hujši kod zadnji — udarimo tudi mi pa le v silobranu pred revnim a slavnim poginom . . . ! Tu potem smemo pričakovati kaj boljšega.

Valentin Eltz Županov.

Listnica uredništva! — V. E. Ž. Murary, Utah. Le pošlite še kaj samo pišite, malo krajše, če mislite pisati članke. V obliki povesti ali črtice imate seveda svobodno roko. Samo držite se gesla: nobene besede odveč — z vsako moram nekaj povedati. Potem bode vse jasno in lepo povedano. Torej le krepko naprej. Soc. pozdrav.

IN Vendar SE GIBLJE.

Kdor je bil pred desetimi leti v Clevelandu, je smatral to mesto za nekakšen Joliet, v katerem se slov. delavci in obrtniki tako sučejo in gibajo kot veleval župnik.

Tako je bilo v Clevelandu le na videzno. Pod to javno idejo je pa tlela iskrica napredka, ki se je širila in rastla, da je slednjič postala požar in uničila samovlado g. župnika.

Ta malenkosten boj proti župniku je pa prepričal klivlendske Slovence, da obrtniki in delavci ne potrebujejo nobenega jeroba, ki bi se vtikal v njih družabno in javno življenje.

Ameriška republika pripozna vsakega 21letnega mladeniča zrelim, da sme s svojim glasom odločiti, kakšno vladbo bo imelo ameriško ljudstvo. Ako ni ameriška republika nikomur jerob, od kod naj si posamezni človek jemlje pravico, da bo drugim ljudem ukazoval: kam bodo hodili v cerkev, kakšnega Boga bodo molili, za katero stranko naj glasujejo, kam naj zahajajo v gostilno in kje naj kupujejo svoje potrebščine?

Kaj takega ne sme in ne more v ameriški republiki ukazovati posamezni človek! Ako bi se zvršilo kaj slišenega potem bi ame-

riška republika zgubila svoj ljudski značaj in se ponižala na nivo azijske satrapije.

Posamezni človek lahko agitira za stvar, ukazovati pa nima drugim nič, posebno če se v verskih in političnih zadevah ne strinjajo z njim. To so bili menda nazori Slovencev v Clevelandu, ko je nastala revolucija proti g. župniku H.

Ni moj namen, opisavati to revolucijo na drobno, ker so to že zvršili drugi časniki in rojaki, ko se je boj vršil, marveč hočem le konstatirati, da so se Slovenci v Clevelandu iz tega boja marsikaj naučili in položili temeljni kamen nadaljnemu razvoju in napredku.

Priznam, da so bila še pred revolucijo svobodnimiselná podpora društva v Clevelandu: "Slovenija," "Naprej," "Sokol" itd. tudi slov. soc. klub so že imeli, ki je pa le kratko živel kot agitatoričen faktor. Ali do prave agitacije in razvoja ni moglo priti, ker je vedno odločal farovž več ali manj v vseh zadevah.

Površni opazovalci je menil, da Cleveland spi duševno spanje. Ali Cleveland ni spal, marveč je gibal.

Nakrat čez noč je prihrumel vihar, ko so se ga najmanj nadjali v farovžu in pahnili s prestola tedanjega župnika, kot nekdanj revolucija v Franciji francoskega kralja. Začetek je bil storjen. Zabavna in izobraževalna društva so takoj pomnožila svoje člane. Tudi "Naprej" šteje 5. S. N. P. J. je pridobil na članih. Dramatika, godba, petje so pričeli razvijati se krasno. Smelo lahko trdim, da v dramatik, godbi in petju nobena slovenska naselbina ne doseže Slovencev v Clevelandu, in da bi najstrožji kritičar, ki bi prišel iz Ljubljane, potrdil moje trditve.

Odkar je pa S. N. P. J. obdržavala tam svojo konvencijo, pa podružnice te vrle jednote rastejo, kot gobe po dežju v gozdu. Vem, da je to zasluga posameznikov, pa zopet vseh, katerim je do tega, da se človeška družba razvija od stopinje do stopinje; radi tega tudi ne naštevam imen.

Ali eno sem vseeno pogrešil v Clevelandu, v največji slov. naselbini. Krepke in zavedne delavske organizacije — strokovne in politične ni v Clevelandu. Slovenci delavci, ki so rokodelci, so strokovno večinoma organizirani. Ogromna slov. delavska masa, ki dela v žičarni, plavljih in drugih enakih kapitalističnih peklih pa ni organizirana. Ne zamerim delavcem! Tukaj očitam lenobo le A. F. of L. (ameriški delavski zvezi), pa S. W. of W. (industrijalni svetovni delavski zvezi), ker ne pošljete agitatorjev zmognih slovensčine, da bi organizirali te trpine. Slovenci delavci, ki prihaja z dežele v Ameriko, ne pozna sredstev, s katerimi je treba nastopiti proti kapitalizmu, da si izvojuje dostojno življenje že v današnji kapitalistični družbi. Torej delavci ni zameriti, ako ne vstopi v unijo, ker ga še nihče ni opozoril na to.

Pa tudi delavske razredno zavedne politične — socialistične organizacije nimajo Slovenci v Clevelandu. Mnogo je socialistov, tudi lepo število naročnikov na "Proletarca" je v Clevelandu. Ako bi se socialisti združili in ustanovili klub, pa osebnosti vrgli med staro in obrabljeno šaro, sem prepričan, da bi bila v Clevelandu kmalu najmočnejša slov. socialistična postojanka. Collinwood ima že svoj klub. Tudi v Lorainu in Barbertonu bi se lahko ustanovil. Cleveland bi bil nekakšno središče za agitacijo.

Upam, pa tudi prepričan sem, da bodo klivlendski slov. socialisti ustanovili svoj klub, še predno bom odšel na agitacijo v druge slov. naselbine. S tem se bo zvršil prvi korak za nadaljno delo, agitacijo in organizacijo.

Cleveland giblje in vstaja! Ako se kedaj vrnem v Cleveland, bom najbrž našel močno in krepko soc. organizacijo, ki bo v bratski slogi s socialističnimi organizacijami drugih narodov stala na braniku za človeške pravice in se bojevala za strmoglavljenje kapitalističnega sistema, ki je kriv, da pobabljeni in starčki prosjačijo milodarov, zala in pošena dekleta odhajajo v hišo sramote, deca mesto v šolo hodi delati tlako v tvornice, krepki in pri-

dni delavci iščejo dela, pa ga ne dobijo itd. itd.

Slovenski delavci in obrtniki v Clevelandu! Ako se ne strinjate z današnjim zločinskim kapitalističnim sistemom, tedaj v socialistično organizacijo. Edini socialisti se borijo resno za strmoglavljenje kapitalizma, zakletega ljudskega sovražnika.

Delavci in obrtniki, izberite! Ako hočete biti vi in vaša deca sužnji kapitalistov, tedaj podpisajte kapitalistične politične stranke. Če pa hočete biti sužnji, marveč politično in gospodarsko svobodni ljudje v republiki, postanite socialisti in čitajte marljivo socialistične časnike in knjige, da bode te razumeli socialistične nauke popolnoma.

Vsem klivlendskim delavcem obrtnikom in sodrugom, s katerimi sem se seznanil tekom mojega kratkega bivanja v Clevelandu, izrekam toplo zahvalo za gostoljubnost, zaeno pa kličem: "Cleveland giblje! Le pogumno naprej po poti napredka, saj plačilo ne bo izostalo: Človeška družba, v kateri bodeta izobrazba in kruh za vse.

Jože Bratkovič.

Stavka v tobačni tovarni v Ljubljani.

Pri stavbi novega skladišča za tobak je komandiral neki polir Grčar, ki ima lepo navado, zmerjati delavce na nečuvn način. To je gonil tako neprenehoma. Delavcem se je pa utruga nit potrpežljivosti. Izjavili so, da ne pridejo na delo, dokler se ne odstrani brutalni polir. In nek popoldne res niso šli na delo. Inženir, ki je interveniral, se je prepričal, da so delavske pritožbe opravičene in je Grčarju prepovedal vstop v tovarno. Na to so delavci zopet šli delat.

Tiskarski škrat.

Večkrat smo že omenili čez vse nadležnega in predrznega škrate, kateri nam nagaja in preobrača kozolec teden za tednom po predalih našega liste — but, oh, what's the use!

V treji notici pod naslovom "Blazni sistem" v zadnji števi. "Proletarca", 11. vrsta, se čita "\$80 za prst", bi moralo biti "\$1.80 za prst". Dalje v članku "Sijajna zmaga illinojskih premogarjev", v 9. odstavku, druga vrsta, namesto "in 20. delavcev se je vrnilo na delo," čitaj: "in 20.000 delavcev se je vrnilo na delo."

Ostale napake naj si čitatelji sami popravijo.

Listnica uredništva.

Cenjene dopisnike prosimo potrpljenja. Zadnjih 14 dni smo dobili zopet toliko dopisov, da nam je nemogoče uvrstiti vse. V koš nismo vrgli nobenega, ker so vsi stvarni. Objavili jih bomo po vrsti, kot smo jih prejeli.

DOBRO SLUŽBO

lahko dobi vsak mladenič ali gospodina na železnici ali pa pri "brezžičnem brzojavu". Odkar je osemurni delavnik postal zakon in se množe brezžične postaje, primanjkuje približno 10.000 brzojavnih vslužbencev. Začetniki dobivajo \$70 do \$90 mesečno. Naša šola je pod nadzorstvom višjih brzojavnih uradnikov. Vsem, ki dokončajo šolo s povoljnim vspehom, so službe osigurane. Pišite za podrobnosti šolskemu zavodu, ki vam je najbližji. National Telegraph Institute, Cincinnati, O., Philadelphia, Pa., Memphis, Tenn., Columbia, S. C., Davenport, Ia., Portland, Ore.

Po navodilu slovenske angleške slovnice, tolmača in angl. slov. slovarja se lahko vsaki preprosti človek angleščine, kakor je v navadnem življenju rabi priučil, kar je v tej deželi nujno potrebno ako hoče kak boljši posel in ne edvinsko živeti. Knjiga v platno vezana stane samo \$1.00, in je dobiti pri

V. J. KUBELKA,

538 W. 145th St., New York.

Posredovalna pisarna za nakup in prodajo je hiš, stavbiš itd.

PETER MATELOČ,

Škofja ulica št. 10, Ljubljana (Kranjsko) ima napredaj različne hiše z in brez vrtov, dalje, koncesionarne obrte V staro domovino potujočime se priporočam, da se zaupno obrnejo na to pisarno.

ZA POSEBNE POTREBE.

Vsaka družina morala bi biti vedno pripravljena za posebne potrebe in bi morala znati, kako se da prva pomoč. Eno najboljših sredstev v takih slučajih je Trinerjevo ameriško grenko zdravilno vino ker ono hipoma spravi vse organe k delu, ter jih jednostavno tudi ojačuje. Ono ojačuje življensko zmožnost in krvno cirkulacijo ter ukrepuje živce. Osebe, ktere so izgubile svojo moč in svoj tek, ter ne zamorejo izvrševati svojega dela, našle bodo izvrstno sredstvo v Trinerjevem zdravilnem grenkem vinu. Blede in bolehe ženske naj ga rabiyo, ker ono učinja novo, čisto kri. Ono je dobro v vseh boleznih želodeca in drobovja. Rabite ga takoj kakor hitro se počutite slabim v svojem teku da imate telesno slabost, omoto ter tudi v napadih premrazenja in kot prvo zdravilo. V lekarnah. Jos. Triner, 1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Stara navada je zdraviti revmatizem, trganje po udih, neuralgijo, zvinjenje itd. z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica in se spozna po varstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti.

FRANK UDOVIČ,

EKSPRESMAN

1343 W. 18th Street

pri Blue Island Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Prevaža po listvo, premog, drva in drugo. Gledajte se pri tem.

Oddaljeni rojaki naj pišejo do pisnice.

Gostilna pri Blažu.

1832 So. Center Ave., CHICAGO, ILL.

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah prve vrste. — Unike smodke in druga različna pijača — prima — ki spada v gostilniško obrt.

MODERNO KEGLJIŠČE!

Blaž Kaltineger.

Vse pritožbe

glede uredništva in upravnishstva naj se pošiljajo direkno predsedniku "Jugoslov. del. tisk. družbe" Franku Podlipcu, 604 N. Curtis, Chicago, Ill.

POZOR! POZOR! JOHN HROVAT,

Hrvatsko-slovenski brivec se priporoča jugoslovanom za mnogobrojen obisk.

Brivnica prvega razreda.

1707 S. Center ave., CHICAGO.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Uraduje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

1842 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

LOUIS RABSEL

moderno urejen salun

NA 113 MILWAUKEE AVE., KENOSHA, WIS.

Telefon 1199.

Angleščina brez učitelja! Slovensko Angleško Slovníca, Tolmač in Angl. Slov. Slovar stane samo \$1.00, in je dobiti pri

V. J. KUBELKA,

538 W. 145 St., New York, N. Y.

Največja zaloga slov. knjig.

Pišite po cenik!

Najboljše in najfinejše obleke so po niski ceni na prodaj pri H. SCHWARTZ,

16—18 N. Halsted St., Chicago.

Velika zaloga klobukov, čepic, čevljev, perila in kovečkov. Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"

Kaj ti koristijo močne mišice, če trpiš na revmatizmu.

PAIN-EXPELLER

dobro vdrugen, ti takoj olajša bolečine in odstrani njih vzroke.

Po 25c in 50c v vseh lekarnah

F. A. Richter & Co., 215 Pearl St., NEW YORK

Pazite na varstveno znamko s sidrom.

JOS. PREZEL, Slovenska Grocerija,

1932 West 22nd Street, med Robey in Lincoln ul.

VOZI NA DOM.

ROJAKI v Waukeganul

Če kočete piti dobre pijače in se zabaviti po domače pojdite k

B. Mahnich-u, 714 Market Street, Waukegan.

Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjame, naj se prepiča.

Joseph Kratky, 1645 W. 21st Pl., Chicago, Ill.

Izdelovalec najfinejših cigar vsake vrste.

Na debelo in drobno.

Sodrugi! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radničko Stržo," edini hrvatski socijalistični list v Ameriki. Naročnina \$2. na leto. Naslov: 1209 W. 18 Str. Chicago, Ill.

POZOR! SLOVENCII POZOR! SALOON

s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unike smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nisko ceno.

Postrežba točna in isborna.

Vsem Slovincem in drugim Slovanom se tople priporoča

MARTIN POTOKAR, 1625 So. Centre Ave. Chicago

POZOR!

Podpisani naznanjam rojakom v Chicagi in okolici, da sem odprl novi saloon na 825 Blue Island Ave. Točim dobro pivo, vino in dobro visko. Se priporoča

John Mladič, 2236 So. Wood St. Chicago

Leopold Saltiel

ODVETNIK

v kazenskih in civilnih zadevah.

Auto Phone 6065.

Office Phone Main 3065

Residence Phone Irving 4170

URAD: 27 METROPOLITAN BLOCK

Severozap. ogel Randolph

in La Salle ulice

Stanovanje: 1217 Sheridan Road.

Aka hočeš dobro naravno vino piti, oglasi se pri

JOS. BERNARD-U

1903 Blue Island Ave.

Telefon Canal 842 CHICAGO

Pri njemu dobiš najboljša kalifornijska in importirana vina.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in raneceznik.

Izdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravila, 1924—26 Blue Island Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do 9 popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicaga živijo bolniki naj pošle slovenski.

Valentin Potisek GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill

Todi vse, gostilni podrejene pijače in priporoča rojakom na obični obisk.